

К 792/Д 87

120000868749

НЕЗАВЪРШЕН МОНОЛОГ

448885

K761

$$\begin{array}{r} 492 \\ 52 \overline{) 284} \end{array}$$

111875

Регионална библиотека
"Любен Каравелов"

120000868749

ТОДОР ГЕНОВ

НЕЗАВЪРШЕН МОНОЛОГ

документална драматична поема

VI постановка на театъра

сезон 1971—1972 година

премиера на 13 май, събота

ТИТАНЪТ

Кой е той?

Легенда! Символ! Знаме! Скала, в която вълните се разбиват, или вълна, създаваща бреговете! Върх или небе! Мит или реалност!

Кой е той!

Герой! Пророк! Вожд! Име, издигнато от нацията, или цяла нация в едно име! Парола или съвест! Човек или титан! Дело, което остава, или дело, което продължава!

Кой е той!

Работник! Борец! Държавник! Личност, която прави епохата, или епоха, която ражда личности! Меч или перо! Ръка или мисъл! Данък на миналото или знамение на бъдещето! Прометей или Перикъл!

Къде е роден!

В дворец! В къщата на банкер! В крепост!

Той се роди като роб. В колиба. Заедно с хляба и мъките на хората. Роди се без свидетели, без щастлива звезда, без салюти. Тъй, както се раждат милиони...

Къде се учеше той!

В гимназия! В колеж! В университет!

Той се учеше като пролетарий. В печатницата.
Всред неправдите и ужасите на живота. Той се
учеше без професори, без академични издания,
без перспективи. Така се учат хилядите незнай-
ни...

Къде съзря той!

В кантора! В банка! В ателие!

Той съзряваше като революционер. В борбата.
Под бурите и натиска на обществото. Без съвет-
ници, без чекова книжка, без титли...

Какво създаде той!

Книги! Научни открития! Капитали!

Той създаде нещо непобедимо! Революционна
организация. Армията бойци, която спаси Бълга-
рия.

Какво спечели той!

Пари! Конкурси! Слава!

Не, той спечели нещо велико! Политически про-
цес. Двубой с фашизма, който възхити целия
свят. Този бой беше много тежък, отговорен и
безпощаден. Започнал като фарс, завърши като
епопея.

Какво остави той!

Наследство! Военни подвизи! Съкровища!

Не, той остави нещо безсмъртно! Социалистичес-
ка България. Страната на свободата, която про-
мени самия човек. Тази страна видя много стра-
дания, трудности, заблуждения. Но насочвана от
него, тя понесе всичко. Бедността потъна в Лета.
Прогресът води България по своите серпентини.
Тя беше Пепеляшка, стана господарка. Такава,
каквато той искаше да я види...

СТЕФАН ПРОДЕВ

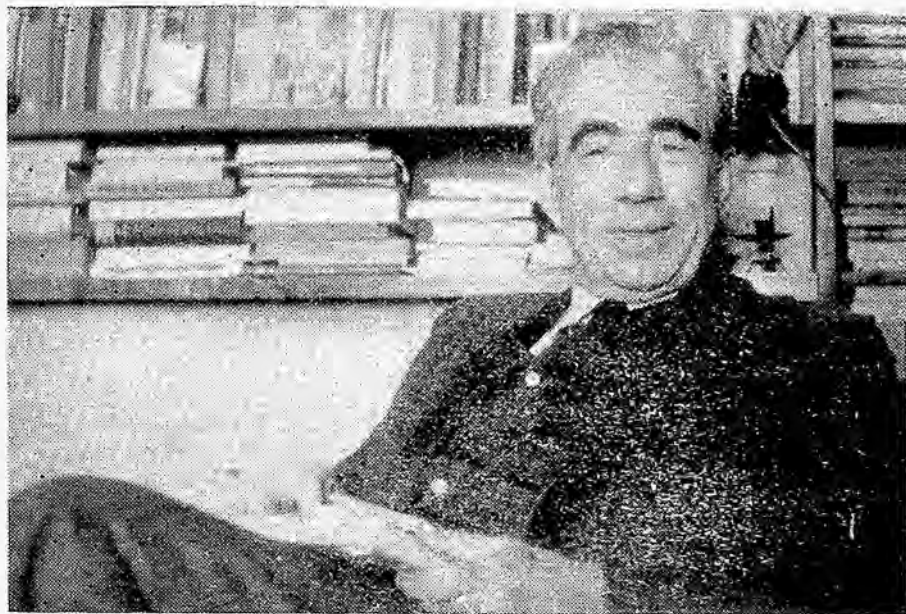
ТОДОР ГЕНОВ

писател, народен деятел на културата, е роден в град Елена на 10 юни 1903 г. Завършва гимназия във Велико Търново, а университет в София, където идва през 1922 г. Тук се движи в средите на революционните писатели, пише очерци, статии и литературни есета в прогресивните вестници и списания. През 1926 г. издава книгата „Идейните позиции на Съветска Русия“.

Преследван от фашистката полиция за тайно сътрудничество с БКП, през 1928 г. успява да избяга от България и прекарва няколко години в Белгия и Франция като обикновен работник-трамвайор. Завърнал се в България, той веднага бива включен като редактор и сътрудник в легалния партисен печат. През 1933—1934 г. е главен редактор на в. „Вик“ и начело на Националния антифашистки комитет в защита на жертвите на немския фашизъм, като пише много статии, памфлети и кореспонденции главно в защита на Георги Димитров през време на Лайпцигския процес.

След 9 септември 1944 г., макар че Партията го натоварва с отговорни държавни служби в страната и чужбина, участва активно в печата с редица статии, разкази и очерци за социалистическото строителство. След 1953 г. се отдава всецяло на литературна работа.

Първата му пиеса е „Вяра“ (1953). След това написва драмите „Страх“ (1957), „Паметникът“ (1959), „Любовта и сянката“ (1961). НЕЗАВЪРШЕН МОНОЛОГ е най-новото драматургично произведение на писателя, написано през 1969 г. и посветено на Георги Димитров.

ТОДОР ГЕНОВ

Т О Д О Р
народен деятел

НЕЗАВЪРШЕ

документална дра.

постановката е посветена на 90-

Г Е О Р Г И Д

ПРОКУРОРЪТ НА ЕПОХАТА

БАБА ПАРАШКЕВА

ШУТ ПЪРВИ

ШУТ ВТОРИ

ФОГТ

БРАШЗИЦ

БАУХ

БЮНГЕР

ГЬОРИНГ

ГЬОБЕЛС

НАЧАЛНИК НА ЗАТВОРА

НАДЗИРАТЕЛ В ЗАТВОРА

ЖЕНА

участвуват още

постановка

сценография

музикално оформление

пластично оформление

постановката е осъществена със съдействието на

ГЕНОВ
на културата

Н МОНОЛОГ

латична поема

годишнината от рождението на

И МИТРОВ

БАСИЛ ПОПИЛИЕВ

заслужил артист

ЕЛЕНА СТЕФАНОВА

заслужила артистка

ДИМИТЪР КОКАНОВ

КЛИМЕНТ МИХАЙЛОВ

МИНКО МИНКОВ

ГЕРАСИМ ПАВЛОВ

ВИКТОР ДАНЧЕНКО

КОНСТАНТИН ДИМЧЕВ

ГЕОРГИ РАДОМИРОВ

НИКОЛАЙ АНГЕЛОВ

ГЕОРГИ КОДОВ

ТРАЙКО НАЧЕВ

ЕЛЕНА ДАНЧЕНКО

целият актьорски състав на театъра

Русенската народна опера

Русенската филхармония

НИКОЛАЙ КОЛЕВ, гост-режисьор

ЛИДИЯ ЙОРДАНОВА, гост-художник

ИВАН ФИЛЕВ

СТОЯН ГЕОРГИЕВ

РАЗГОВОР С АВТОРА

— На какво се дължи пристрастието Ви към Димитровската тема, която внушително пронизва цялото Ви творчество?

— Може би на това, че образът на Георги Димитров, преди да стане моя творческа тема, се утан в душата ми като младежка емоция още през време на Септемврийското въстание 1923 г. като някаква героична легенда. А тия емоционални, приказни образи в душата на романтично-възторжения младеж оставят най-трайни следи и до старостта му. Когато десет години по-късно — през време на Лайпцигския процес Партията отреди да бъде в първите позиции на партийната и народноантифашистка борба в защита на Георги Димитров, аз вече почувствувах неговия образ не само като творческа тема, но и като моя лична човешка съдба на гражданин и комунист. А една тема стане ли такава съдба за творец, тя не може да не пронизва и цялото му творчество...

— След като сте имали богати лични впечатления от самия Георги Димитров, не сте ли се залавяли да обрисувате неговия образ с познатите и изпитани драматургически средства, сюжетно, обстоятелствено, многостранно?

— Дълги години съм мислил, планирал, скицирал да разгъна образа на Георги Димитров със средствата на различните литературни форми — от есеистичната документалистика до документалния роман-хроника... Но чувствувах, че това не стига за образа, който съществуваше в душата ми. Може би ако бях поет, поетичната епопея най-добре би изразила моята емоция. И един ден, както това често се случва в творчеството, образът сам намери и формата си... Почувствувах, че именно чрез драмата бих могъл да обхвана като метафорично-възвишен — освободен от „сюжетни и обстоятелствени“ имитации на реалността тоя свръхмощабен образ, заплыващ една цяла епоха.

— Как достигнахте до решението за настоящата ярко публицистична и експресивна форма?

— Ако намирате формата за ярко публицистична и експресивна, може би това се дължи на основния герой, защото неговият живот бе живот ярко публицистичен и експресивен... А може би защото и животът на автора премина под знака на един половинвековен публицистичен патос, роден от образа на този герой... В това превъплъщение на Георги Димитров и главно като Прокурора на епохата аз се помъчих не да „имитирам“, а да „оживя“ безсмъртния великан на нашата епоха, който днес води с в о й процес не само срещу лайпцигските престъпници от 1933 г., а срещу техните наследници и последователи от нашите дни. И основната тема на пиесата, която трябва да звучи като лейтмотив в една симфония е, че Лайпцигският процес още не е завършил и ще завърши само тогава, когато „фашизмът и капитализмът бъдат изметени от лицето на земята“. Може би и оттук дойде заглавието „Незавършен монолог“. А колкото се отнася до интимния писателски смисъл — може би това заглавие означава, че и авторът още не е завършил в своето творчество личния си „монолог“ пред безсмъртния образ на Георги Димитров...

— Какво бихте споделили във връзка с гротеската, която сте използвали като художествено средство при създаването на пиесата?

— Винаги съм чувствувал гротеската във всичките нейни разновидности като мощно експресивно средство на драматургията. Не напразно с нея си служи и Шекспир както в комедиите, но главно в трагедиите си... Гротеската в пиесата „Незавършен монолог“ се яви за мен като абсолютна необходимост поради естеството на жизнения материал. Съвременната гротескна форма иде от реалната историческа същност на фашизма и фашистките лидери когато те са вече обуздани от усмирителните ризи, от смъртта и от... съда на епохата. Моята гротеска е трагично предупреждение към всички подобни герои от съвременността, към страшната язва на нашата епоха, която Георги Димитров първи разкри и заклейми, първи призова човечеството на борба срещу нея. Докато колелото на историята не се завърти до окончателната победа на комунизма на нашата планета!

— Доколко сте се придържали към документите в създаването на творбата и доколко сте дали свобода на творческата си природа?

— Определих характера на пиесата като „документална драматична поема“. Това значи, че документалността на текста е използвана така, че да се получи поезията на образа... Документите и фактите съм използвал дотолкова, доколкото да изградя върху тях с творческото си въображение „исторически“ дадените образи в една условна съвременна обстановка, плод на идейния замисъл на творбата. Документите, фактите и историята — точни сами за себе си, но транспонирани от главния герой на пиесата — Прокурорът на епохата, се пресрещат във факти и документи за кардиналния съвременен процес срещу наново надигащия се тук и там фашизъм.

— Над какво работите понастоящем?

— Не над нова драма... Имам навика да правя твърде дълги паузи: след всяка нова пиеса. Сега съм в такава пауза. Запълвам я с подготовката на втория том от моите сборници разкази с факти, документи и размишления под заглавието „Дневник с обратна дата“. И, разбира се, замислям, планирам, скицирам нови творби, пиша моите текущи статии, есета, разкази, И... мечтая да пристъпя към някое по-крупно творение. Може би то ще бъде нова пиеса...

— Какви са впечатленията Ви от нашия театър?

— Не като лицемерно ласкателство, а като мое дълбоко убеждение преценявам видените от мен три ваши спектакъла — „Венецианският търговец“, „Съд на честта“ и „Драма на запад“ като отлични! Театърът ви е придобил свой стил, своеобразен ансамблов образ с богата палитра от разнообразни ярки дарования — режисьори и артисти, които творят смисло, дръзновено и разрешават много сложни сценични и драматургични задачи. И се радвам, че тъкмо такъв театър се зае с реализирането и на моята пиеса.

— Какво пожелание бихте отправили към колектива на театъра и към културната общественост на Русе във връзка с Димитровския юбилей?

— На театъра пожелавам да запази тази своя творческа смелост и дръзновение, които го характеризират днес. А на русенската културна общественост пожелавам да обича и подкрепя с димитровска любов своя театър и да го насърчава в смелите му, дръзновени творчески търсения. На такава смелост и дързост във всички области на нашата духовна култура ни учеше Георги Димитров.

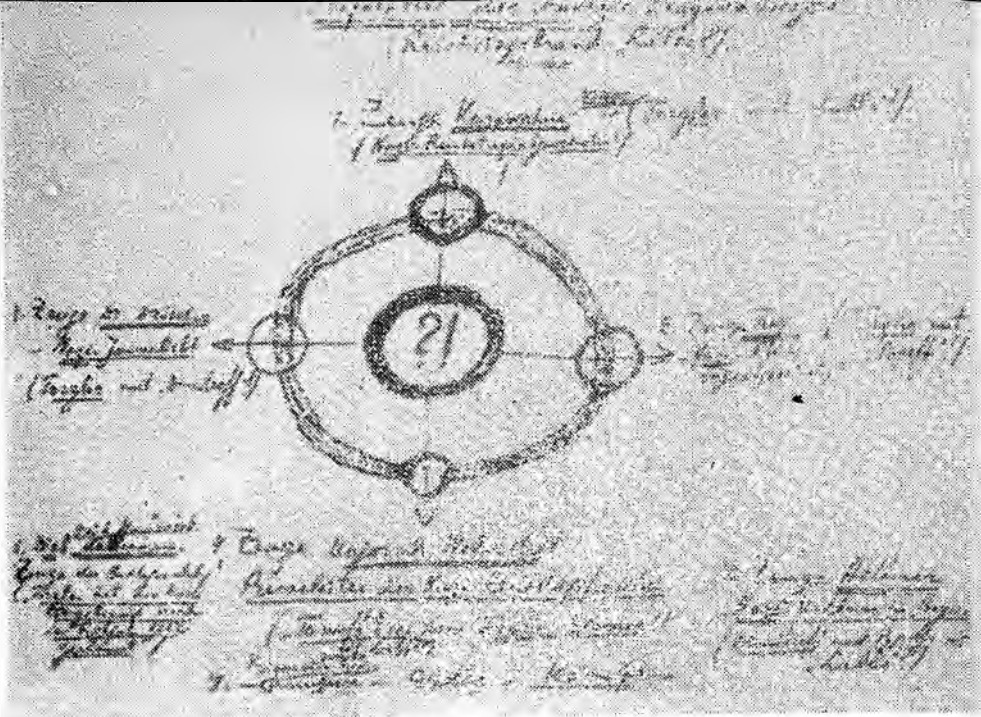
...ВОЮВА СРЕЩУ КЪСАТА ПАМЕТ НА МИГА

Тодор Генев е драматург, който не се свени от присъствието на публицистиката в своите пиеси. Напротив: той използва нейната сила. Като се въздържа на гръбена на вълната от актуални политически и социални събития, публицистиката му помага да се потопи смело в нейната дълбочина, да я изследва, да заема безрезервни становища и да стига до категорични решения. Да напада, или брани безкомпромисно. В повечето случаи — да напада! Да атакува крепости в закостенели души и да брани сърца...

Публицистиката в драматургията на Тодор Генев воюва срещу късата памет на мига. Тя задържа този миг, анализира го и определя неговата стойност за историята. Ето защо тя не търпи възражения. Тя противопоставя тези и антитези, за да стигне до бързи, но трайни решения. Тя може понякога да изглежда риторична или ненужно бойка, може да ни се струва тезисна или елементарно асоциативна. Зависи кой с какви предубеждения се отнася към публицистиката. Никога обаче тя не може да бъде извън времето и извън обществото. Поне що се отнася до публицистиката в драматургията на Тодор Генев.

Публицистиката внася в драматургията на Тодор Генев жарта на поезията; чрез публицистиката се съединяват в едно историята и поезията, изкуството и гражданската позиция, политиката с лириката. Публицистиката сключва кръга от ясно изразени идеи и теми. Тя помага на автора за изграждането на положителния образ на героя-комунист в една богата идейно-художествена гама. Тя поддържа градус на творческото напрежение. Властната ѝ сила определя стилистиката на драматургичното творчество на Тодор Генев, неговото място в нашата социалистическа драматургия.

Николай ПРАВДЕВ

ДЯВОЛСКИЯТ КРЪГ. През време на 28-то заседание на съда, Георги Димитров съставя тази схема и я озаглавява „Дяволски кръг“. В нея е показано разпределението на ролите между главните фашистки свидетели за доказване минимите връзки на Ван дер Любе с обвинените комунисти.

ВЪЗВАНИЕ

Другари! Приятели! Братя от целия свят! Всички, на които са скъпи свободата, истината и демокрацията!

Германските фашисти извършиха още едно чудовищно престъпление. Арестувани са българските политически емигранти Георги Димитров, Васил Танев и Благой Попов, единственото „престъпление“ на които е, че те са се борили против фашистката диктатура в България за свободата на българския народ. Доколкото са били преследвани от българското правителство и са били заплашени със смърт, те са били принудени да избягат в Германия като политически емигранти. И ако тези български борци за свобода сега са арестувани в Берлин „по дело за държавна измяна“, то става ясно, че фашистката диктатура в Германия и фашистката диктатура в България са се договорили да обезвредят политическите противници на днешното българско правителство, намиращи се дори извън пределите на България.

Фашистите са заинтересувани в това, борците за свободата на България да се окажат причастни към подпалването на райхстага и по такъв начин не само да бъде подкрепено твърдението за „международните връзки“ на подпалвача Ван дер Любе, но и да бъде намерен предлог, позволяващ да бъдат изпратени българските революционери на бесилката.

Антифашисти от целия свят! Да направим всичко, за да измъкнем българските борци за свобода от ръцете на палачите!

ЦЕНТРАЛЕН КОМИТЕТ НА КОМУНИСТИЧЕСКАТА ПАРТИЯ НА ГЕРМАНИЯ

ПО ТЕЛЕФОНА ЧРЕЗ ПРАГА
ОТ НАШИЯ СПЕЦИАЛЕН КОРЕСПОНДЕНТ

„Правда“, 1933 г., септември

Открай време е прието да бъде сравняван с театрално представление всеки нечестно изфабрикуван съдебен процес, използван за политически провокации и измама на широката публика. Но има различни представления. Различно весело бива в зрителната зала, на сцената и зад кулисите.

Трагическата пиеса, каквато бе замислено да се постави и разиграе върху сцената на върховния съд в Лайпциг, плаши и нервира преди всичко самите постановчици.

Ето защо цели два дни преди началото на процеса градът е превърнат във въоръжен лагер. Легиони полиция, жандармеристи, шурмоваци в непрекъснат поток се движат по улиците в камиони, мотоциклети, на коне и пеша.

От страничните улици на главните излизат тъжни процесии от блъскани хора и плачещи жени, тясно обградени от полицейските винтовки. Това са жертвите на все нови и нови хайки из работническите квартали. Съвършено фантастично число арести са извършени сред печатарските работници. Това е по-известно: Лайпциг е световен печатарски център. Напук на всички мерки и кървави разправи на фашистките палачи Лайпциг се оказва в момента на процеса наводнен от бойните позиви на компартията, разобличаващи смисъла на съдебната измама и действителните подпалвачи на райхстага. На много кръстовища през нощта се появили революционни надписи.

Трябва да ни учуди силата на класовото мъжество у неизвестните нелегални смелчаци, рискували живота си буквално за всяка буква на своите надписи в този град, просмукан от полиция, шпиони, въоръжени нападатели.

Дори притежателите на входни билети за заседателната зала на съда, предварително проверени и филтрирани стократно — дори те са принудени на поголовен личен обиск при влизането. Случай, единствен за цялата всемирна история на съдебните процеси от времето на цар Соломон до наши дни... Протестите не помагат. Секретариатът на съда отговаря, че това се прави... за „общата безопасност“.

В препълнената мълчалива зала седи на подсъдимата скамейка Ернст Торглер... страшно отслабнал, с хлътнали бузи. Редом с него седят тримата български другари. За първи път от арестуването си тримата са заедно, те се споглеждат притеснено.

Ван дер Любе, в синя арестантска дреха, с белезини на китките, тихо и неподвижно гледа в краката си. Бавно извъръщайки дегенеративното си лице, тежко търсещ думите си, Ван дер Любе отговаря на въпросите.

Колко жалко, страшно впечатление прави това човешко падение, върху което фашистката юстиция иска да построи най-отговорен политически процес!...

спектакълът се води от
ДЕНКА ПОПИЛИЕВА

текста следи
МАРИНА КИРКОВА

художествено осветление	ГЕОРГИ ХАРАЛАМБИЕВ
театър-майстор	ДИМИТЪР НАЙДЕНОВ
реквизит	ВАСИЛ САПУНДЖИЕВ
звукооформление	ЦЗЯТКО ЯЧЕВ
гардероб	СТОЯНКА НАЙДЕНОВА
перукерско ателие	СТАНОЙ СТАНОЕВ
шивашко ателие	КАРОЛИНА ДИМИТРОВА
дърводелско ателие	СЛАВИ НИКОЛОВ
железарско ателие	НЕНО НЕНОВ
	ГЕОРГИ ВЕЛИКОВ

редакция и уредба на програмата
ВАСИЛЕН ВАСЕВ

СЕЗОН
1971 — 72